

ASUTAWA KOGU PROTOKOLLIDE

LISAD.

V ISTUNGJÄRK.

7. septembrist 1920. a. — 20. detsembrini 1920. a.

Asutawa Kogu protokollide lisad.

Lisa nr. 1.

Akl. K. Wirma ettepanek.

Asutawa Kogu juhatusele.

Riigikogu walimise seaduse § 86-ga on kindlaks määratud kord, kuidas jaotada Riigikogu liikmete kohad kandidaatide wahel kandidaatide nimekirjade pii-rides. See kord ei ole mingisuguse eri-juhtumise kohta maksew, waid see tuleb kandidaatide kohtade määramisel peasjalikult tarwitusele, sest walimisteks pan-nakse ette nii palju nimekirju, et üksiku nimekirjale walituid ainult wähestel juh-tumistel üle ühe-kahe isiku tuleb ja sellega tegelikult just walimise seaduse § 86-da korras wälja arwata tuleb, keda walituks lugeda. Mõjuwa tähtsusega on selle juu-res § 86-da kolmas lause, millega on kindlustatud eesõigused neile kandidaati-dele, kes rohkem nimelisi hääli saanud.

Asutawa Kogu juhatus on aga kokku seadnud walija õiguste kirjelduse „hää-leõigusliku kodaniku nimelisele tunnistu-sele“, mis 4-da lõike esimese kahe lau-sega kokkukõlas ei ole walimise seaduse § 86-ga, sest kõlades järgmiselt:

„Kui kodanik selles walimissede-
„lis äratähendatud kandidaatide järje-
„korruga rahul on, siis annab tema se-
„deli muutmata kujul ära. Kui tema
„aga soowiks selles kandidaatide ni-
„mekirjas esimese koha peal näha ke-
„dagi teist kandidaati, kes nimekirjas
„kaugemale on paigutatud, siis tõmbab
„tema selle kandidaadi nimele, keda
„tema esimesena tahaks näha, kriipsu
„alla.“

loob see soowitus seisukorra, et keegi ei tõmba kriipsu nimekirja esimesele kandi-daadile, olles arwamisel, et ilma kriip-suta antud hääled annawad esimesele kandidaadile, niisama ka nimekirja järje-korrale samasugused õigused, kui tagu-mistele kandidaatidele antud kriipsudega

hääled, kuna walimise seaduse § 86 seda ei eelda.

Suusõnalistel läbirääkimistel Asutawa Kogu juhatajaga selgus, et Asutawa Kogu juhatus oma eelpool tähendatud seletust põhjendab walimise seaduse § 51-ga, mille järele hääletaja wõib walimissedeli ära anda muutmata kujul, sellega tähen-dades, et ta hääletab kandidaatide nime-kirja poolt ja on seal ülesloetud kandidaa-tide järjekorruga nõus. Sellega olewat kõrwaldatud nimekirja esimese kandi-daadi õiguste kitsendamine, sest Asutawa Kogu juhatus ei tunnistawat walimise tagajärgede wäljaarwamistel ainult wali-mise seaduse § 86-t, waid loeb üksikut kandidaati tähendamata äraantud wali-missedelite hääled § 51-se korras ühe-õiguslikkudeks „nimeliste“ häältega.

Niisugust Asutawa Kogu juhatuse sele-tust tuleks pidada walimise seaduse § 8, p. 3. peal põhjenuwaks seletuseks; kuid see peaks sündima wastawa juhatuskirja wäljaandmisega. Selle juures peaks aga arwesse wõetama „ilma kriipsuta“ antud häälte õigusi mitte ainult nimekirja esi-mese kandidaadi kohta, waid ka järg-miste kohta.

Et asi ülewaatlikum oleks, toon järg-mised näited:

Walimise jagaja on 3000.

Nimekiri on saanud hääli 6020.

Nimelisi hääli on antud:

1-le kandidaadile	20
2 „ „	0
3 „ „	200
4 „ „	3020
5 „ „	880
6 „ „	700
8 „ „	0

Kokku 4820

Küsimus: kes on walitud?

Wastuseks peab andma, et walimise seaduse §§ 85. ja 86. järele on walitud 4-s ja 5-s kandidaat, sest „üksikut kandi-

daati tähendamata“ on antud 6020 — 4820 = 1200 häält, 4-s kandidaat sai walituks § 85. põhjal, aga § 86-e teise lause täitmiseks ei anna walimise jagajat

1-se kandidaadi juures	20 + 1200
2 „ „ „	0 + 1200
3-da „ „ „	200 + 1200
5 „ „ „	880 + 1200
6 „ „ „	700 + 1200

ja sellepärast tuleb käia § 86-da kolmanda lause järele ja tunnistada walituks 5-s kandidaat, sest temal on kõige rohkem nimelisi häáli.

Wiimane otsus ei wasta aga Asutawa Kogu juhatusesele ega ka walimise seaduse § 51. mõistele, ja nendel alustel peaks walituks lugema 5-da kandidaadi asemel esimese, sest kui ilma kriipsutamata antuid häáli lugeda üheõiguslikkudeks nimelistele, siis sai 1-ne kandidaat 20+1200=1220 häält, kuna 5-dal ainult 880 häält on.

Kui wõtta eelmist näidet muudatu-sega, et nimekiri sai häáli 9020, kuna kõik teised andmed endiseks jäid, siis tuleks §§ 85. ja 86. põhjal lugeda walituks 4-s, 1-ne ja 5-s kandidaat, aga § 51-se mõiste järele 4-s, 1-ne ja 2-ne kandidaat.

Asi ei oleks aga sellega parandatud, kui Asutawa Kogu juhatus annaks walimise seaduse § 8 p. 3. põhjal seletawa juhatuskirja, sest Riigikogu walimise seaduse alusel on maksma pandud linna- ja alewiwolikogude ja maakonnanõukogude walimise seadused („R. T.“ nr. 147/148 — 1920. a. nr. nr. 311, 312, 313) ja see wastolu, mis on Riigikogu walimise seaduse §§ 51. ja 86. wahel, on linna- ja alewiwolikogu walimise seaduse §§ 20² ja 28⁷ ja maakonnanõukogu walimise seaduse §§ 48. ja 65. wahel.

Riigikogu walimisi tunnistab õigeks Riigikogu ise ja selles mõttes jätkuksid A. K. juhatusesele seletawad juhatuskirjad. Kuid linna- ja alewiwolikogude ja maakonnanõukogu walimisteks need juhatuskirjad ei ulataks ja et ära hoida Riigikohtu seletuste tarwidust, oleks tarwilik kõigile nendele seadustele muretseda ühtlust seadusandlikul teel.

Riigikogu walimise seaduse § 86-da juurde wõiks ehk lisada:

Märkus. Üksikut kandidaati tähendamata äraantud walimisedelite häältele, kuid kandidaatidele nimekirja järjekorras arwates (§ 51).

See märkus tuleks laiendada ka linna- ja alewiwolikogu ja maakonnanõukogu walimise seaduste kohta.

Lisa nr. 2.

Akl. K. Wirma ettepanek.

SEADUS „LINNAWOLIKOGUDE WALIMISE SEADUSE“ TÄIENDAMISE KOHTA.

(„Riigi Teataja“ nr. 147/148 — 1920. a.) § 28⁷ juurde lisada:

Märkus. Üksikut kandidaati tähendamata äraantud walimisedelid loetakse ühewääriliseks nimelistele häältele, kuid kandidaatidele nimekirja järjekorras arwates (§ 20²).

Sel seadusel on edasilükkamatuse iseloom.

Lisa nr. 3.

Akl. K. Wirma

SELETUSKIRI

seadusele „Linnawolikogude walimise seaduse“ täiendamise kohta („Riigi Teataja“ nr. 147/148 — 1920. a.).

Arusaamatuste kõrwaldamiseks, mis walitsesid walimise seaduses, wõttis Asutaw Kogu wastu täiendawa seaduse „Maanõukogude walimise seadusele“ („Riigi Teataja“ nr. 187/188 — 1920. a.).

Sedasama on tarwis teha ka „Linnawolikogude walimise seaduses“ („Riigi Teataja“ nr. 147/148 — 1920. a.), mispärast palun siin kaasasolewa seaduseelnõu arutamist wõtta järgmise Asutawa Kogu koosoleku päewakorda. Seda eelnõu oleks tarbetu anda mõne komisjoni kätte, sest asi on juba põhimõttelikult otsustatud, ja seda otsust on ainult wormilikult waja „Linnawolikogude walimise seaduse“ peale laiendada.

Lisa nr. 4.

Wabariigi Walitsuse ettepanek.

SEADUS RAHWAWÄKKE WÕETUD JA WABATAHTLIKULT SINNA ASTUNUD RIIGIAMETNIKKUDE PALKADE JA KOHTADE ASJUS.

1. 1. detsembrist s. a. arwates kaotawad oma makswuse ajutise walitsuse

poolt 27. jaanuaril 1919. a. ja seadusandliku delegatsiooni poolt sama aasta 17. detsembril wastuwõetud seadused rahwawäkke wõetud ja wabatahtlikult sinna astunud riigiametnikkude palkade ja kohtade asjus.

2. Kõigile demobilisatsiooni alla käiwatele, wabatahtlikult sõjawäeosadesse ja -asutustesse teenistusse jäänud § 1-ses tähendatud riigiametnikkudele, jääb õigus kuu aja jooksul, selle määruse maksma-hakkamise tähtajast arwates, soowikorral oma endistesse teenistuskohdadesse, wabakshoitud kohtadele, tagasi minna.

3. Ajateenistuses seiswatele § 1-ses tähendatud riigiametnikkudele jääb, wastawalt Wabariigi Walitsuse 25. juuni 1919. a. määrusele („Riigi Teataja“ nr. 42, 1919. a. nr. 89 all), õigus, sõjawäeteenistuses wabanemise korral, esimeses järjekorras riigi- ja omawalitsuse asutuses nende elukutse ja hariduse kohast teenistust saada.

Lisa nr. 5.

Töö- ja hoolekandeministeeriumi

SELETUSKIRI

seadusele rahwawäkke wõetud ja wabatahtlikult sinna astunud riigiametnikkude palkade ja kohtade asjus.

Ajutine walitsus oma seadusega 27. jaanuarist 1919. a. ja seadusandlik delegatsioon oma seadusega sama aasta 17. detsembrist kindlustasid rahwawäkke wõetud ja wabatahtlikult sinna astunud riigiametnikkudele nende ametikohast saadawa palga ja rahwawäest wabanemise korral endise teenistuskoha.

Et nüüd juba suurem osa rahwawäge demobiliseeritud on, teiselt poolt aga mainitud seadustega kindlustatud eesõigusi paljud demobilisatsiooni alla käiwad wabatahtlikult sõjawäeteenistusse edasi jäänud ametnikud õigustamata kasutawad, ja et lõpuks teistele riigiasutustele tülikas on oma koosseisudes ettenähtud ametid wabadena hoida ja ebaloomulikuks peawad sõjaministeeriumi ametnikkudele palgamaksmist oma krediitidest, — paneb töö- hoolekandeministeerium Wabariigi Walitsusele kinnitamiseks ette juurdelisatud seaduseelnõu rahwawäkke wõetud ja wabatahtlikult sinna astunud ametnikkude palkade ja kohtade asjus.

Lisa nr. 6.

Wabariigi Walitsuse ettepanek.

MÄÄRUS JAAN POSKA MATMISKULUDE WABARIIGI KANDA WÕTMISE KOHTA.

§ 1. Jaan Poska matmiskulude kandmine wõtta wabariigi kanda.

§ 2. Selle määruse teostamine panna wälisministeeriumi peale ning määrata wiimasele seks otstarbeks erakorralist krediiti üheksakümne kuue tuhande ühesaja üheksateist (96.119) marga suuruses.

Lisa nr. 7.

Wabariigi Walitsuse ettepanek.

MÄÄRUS JAAN POSKA ABIKAASA JA ALAEALISTE LASTE TULEWIKU AINELISE KINDLUSTAMISE KOHTA.

Jaan Poska, kui wabariigi endise peaministri kohuste täitja, wälisministri, kohtumistri, Eesti wälissaatkonna esimehe, Eesti rahusaatkonna esimehe, Asutawa Kogu liikme, Asutawa Kogu wälisasjade komisjoni ja põhiseaduse komisjoni esimehe ootamata surma puhul, kadunu suuri teeneid Eesti riigi loomisel ja Eesti iseseiswuse kindlustamisel hinnates, otsustab Asutaw Kogu:

I

1. Määrata tema lesele ja lastele igakuulist riigi pensioni ministri palga suuruses.

2. Määratud pensionist arwata pool osa Jaan Poska lesele ja teine pool ühesuurustes osades tema lastele, kuid mitte rohkem kui $\frac{1}{6}$ osa terwest pensionist igale ühele.

Märkus. Lese surma korral jaotatakse laste wahel ära terve pension, kuid igauhe peale ei wõi tulla sarnasel juhtumisel rohkem, kui $\frac{1}{4}$ pensionist.

3. Jaan Poska lesele maksetakse pensioni kunni surmani, lastele aga 20. aasta wanaduseni.

Märkus I. Kui keegi lastest tööwõimetu on, siis maksetakse temale pensioni edasi ka peale 20 aastaseks saamist.

Märkus II. Kui keegi lastest 20 aastat wanaks saades weel Eesti wabariigi piirides asuwas õppeasutuses edasi

õpib, maksetakse temale pensioni edasi, kuid mitte kauem, kui 25 aasta wanaduseni.

4. Pensioni maksmine peale p. 3 ette nähtud juhtumiste lõpetatakse ära:

a) kui naistesooost pensionisaajad mehele lähewad,

b) kui keegi lastest enne 20 aastat wanaks saamist riigi wõi omawalitsuse teenistusesse astub maksulisele kohale,

c) kui pensionisaaja wõõra riigi kodakondsusesse astub,

d) kui pensionisaaja wiibib wäljamaal üle lubatud aja.

5. Jaan Poska alaealiste laste pensioni osa maksetakse wälja nende emale.

II

6. Peale p. 1. nimetatud pensioni wõetakse Jaan Poska laste kooliraha, Eesti wabariigi piirides asuwates õppeasutustes, riigi kanda.

7. Riigi kulul hariduse andmine kestab kunni kõrgema kooli lõpetamiseni, kuid mitte kauem, kui 25 aasta wanaduseni.

III

8. Selle määruse täitmine ja tarwlikkude krediitide nõutamine pannakse töö-hoolekandeministeeriumi peale.

Lisa nr. 8.

Wabariigi Walitsuse ettepanek.

MÄÄRUS RIIGIMAADE RINGKONNAWALITSEJATE AMETISÕITUDE TASU ASJUS.

(Lisa 7. jaanuar. 1920. a. wastuwõetud määruse juurde riigiteenijate ametisõitude tasu asjus) („Riigi Teataja“ nr. 8/9 — 1920.).

§ 1. Riigimaade ringkonnawalitsejatele arwatakse ringkonnas ette wõetud ametisõitude eest tasu järgmiselt:

a) riigimõisas asuwad ringkonnawalitsejad, kellel mõisa majapidamisest prii hobune tarwitada, saawad päewarahana prii korteri, kütte ja walgustuse ja moonawilja normide järgi normi hindadega.

b) Riigi renditaludes asuwatele ringkonnawalitsejatele arwatakse sõidu- ja päewarahade tasuks selle talu (kunni 100 puhaskasurubla) rent ja raha 300—500 marka kuus, arwesse wõttes ringkonna suurust.

d) Erakorterites asuwatele ringkonnawalitsejatele, kes omal kulul sõitusid ette wõtawad, arwatakse päewa- ja sõiduraha 800—1000 marka kuus, arwesse wõttes ringkonna suurust.

M ä r k u s. Riigimaade ringkonnawalitsejate ametisõidud wäljaspool oma ringkonda, tasutakse 7. jaanuaril 1920. wastuwõetud riigiteenijate ametisõitude tasu määruse alusel („Riigi Teataja“ nr. 8—9 — 20).

Lisa nr. 9.

Asutawa Kogu liikme
M. Käbin'i ettepanek.

SEADUS EESTI WABARIIGI MAKSUWAHENDITE NING WENE, SAKSA, IDA JA SOOME RAHAS TEHTUD LEPINGUTE JA KOHUSTUSTE KOHTA.

1. Seaduslikkudeks maksuwahenditeks Eesti wabariigi piirides on Eesti wabariigi kassatähed, siia hulka arwatud kassatähedeks tunnistatud Eesti wabariigi wõlakohustused, ja Eesti panga tähed.

2. Lepinguid teha Eesti wabariigi piirides olewate asjade üle, niisama kohustusi wälja anda ja kaupasid wälja pakuda tohib ainult Eesti rahas.

3. Lepinguid, mis enne selle seaduse maksma hakkamist Wene, Saksa, Ida wõi Soome rahas on tehtud, niisama ka igasuguseid kohustusi, siia hulka arwatud ka obligatsioonid, pantkirjad, wekslid jne., mis sellesama tähtajani tähendatud rahas wälja antud, wõi tekkinud tuleb täita Eesti markades, arwates üks Wene rubla, üks Saksa, Ida ja Soome mark wastawaks ühele Eesti margale.

4. Isikuid, kes tõrguwad p. 1. nimetatud rahasid maksuks wastuwõtmast, wõi käesolewa seaduse p. 2. wastu eksiwad, karistatakse kohtulikult rahatrahwiga kunni kümnetuhande margani, wangistusega kunni kuue kuuni, wõi mõlema trahwiga koos. Peale selle tunnistatakse lepingud ja kohustused, mis käesolewa seaduse p. 2. wastu käiwad, makswuse-taks.

5. Pantkirjade ja obligatsioonide järele tasutawate ja ka igasuguste teiste perioodiliste maksude suhtes astub käesolew seadus jõusse esimestel uutel maksu-tähtaegadel.

6. Selle seaduse wäljakuulutamisega kaotawad oma makswuse kõik seadused, määrused ja korraldused, mis on wälja antud Saksa okupatsiooni wõimude poolt igasuguste lepingute, kohustuste, protsentide ja maksude tasumise suhtes ja ajutise walitsuse poolt 2. mail 1919. a. wastuwõetud määrus wäljamaa rahade asjus („Riigi Teataja“ nr. 30/31 — 1919. a.).

Lisa nr. 10.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

SEADUS EESTI WABARIIGI SEADUSLIKKUDE MAKSUWAHENDITE KOHTA.

1. Seaduslikkudeks maksuwahenditeks Eesti wabariigi piirides on Eesti wabariigi kassatähed, kassatähtedena wälja antud Eesti panga piletid ja 5% sisemise laenu, 50-, 100-, 200-, 500- ja 1000-margalised wõlakohustused.

2. Lepinguid teha Eesti wabariigi piirides olewate asjade üle, niisama kohustusi wälja anda ja kaupasid wälja pakkuda tohib ainult Eesti rahas.

Märkus. Rahaministril on õigus lubada lepinguid teha ja kohustusi wälja anda ka wälisrahas.

3. Lepinguid, mis kunni 2. maini 1919. a. Eesti wabariigi piirides Wene, Saksa, Ida wõi Soome rahas on tehtud, niisama ka igasuguseid kohustusi, nende hulka arwatud hüpoteegiliselt kindlustatud nõudmised, wekslid, hoiusummad jne., mis sellesama tähtajani tähendatud rahades wälja antud, wõi tekkinud, tuleb täita Eesti rahas, arwates üks Wene rubla, üks Saksa, Ida ja Soome mark wastawaks ühele Eesti margale.

4. Isikuid, kes tõrguwad p. 1. nimetatud maksuwahendid maksuks wastuwõtmast, wõi käesolewa seaduse p. 2. vastu eksiwad, karistatakse kohtulikult rahatrahwiga kunni sajatuhande margani, wangistusega kunni kuue kuuni, wõi mõlema trahwiga koos. Peale selle tunnistatakse lepingud ja kohustused, mis käesolewa seaduse p. 2. vastu käiwad, maksusetaks.

5. Igasuguste perioodiliste maksude ja hüpoteegiliselt kindlustatud nõudmiste suhtes astub käesolew seadus jõusse esimestel järjekorralistel maksutähtaegadel.

6. Selle seaduse wäljakuulutamisega kaotawad oma makswuse kõik Saksa okupatsiooni wõimude poolt wäljaantud määrused ja korraldused maksuwahendite kohta ja ajutise walitsuse poolt 2. mail 1919. a. wastuwõetud määrus wäljamaa rahade asjus („Riigi Teataja“ nr. 30/31 — 1919. a.).

Lisa nr. 11.

RIIKLIKKUDE TÖÖSTUS- JA KAUBANDUSETTEWÕTETE KORRALDUSE PÕHIMÄÄRUSED.

§ 1. Riiklikkudel tööstus-kaubandus-ettewõtetal on ülesandeks tööstuse ja kaubanduse alal ärilistel alustel töötada, oma toimetustes esimeses jones riiklike huwisid silmas pidades, selle juures Wabariigi Walitsuse poolt nõukogu kaudu antawate juhtnõõride järele käies.

§ 2. Riiklikkudele tööstus- ja kaubandusettewõtetele wõib Wabariigi Walitsus põhikirja läbi õiguse anda liikumata ja liikumat warandust omandada ja müüa; ehitada ja rentida nende sihtidele wastawaid tööstuslikke ettewõtteid ja ladusid ning ühineda oma ettewõtetes eraisikutega, seltsidega, walitsuse-, omawalitsuse kui ka teiste asutustega.

§ 3. Riiklikkudel tööstus- ja kaubandusettewõtetal on kõik juriidilise isiku õigused, nii et nemad wõiwad eneste peale kohustusi wõtta, kohtus nõuda ja kosta. Nemad wastutawad oma kohustuste eest oma põhikapitaaliga kõige oma muu warandusega.

Märkus. Riiklikkudel tööstus- ja kaubandusettewõtetal wõib omanimeline pitser olla, mis Wabariigi Walitsuse poolt kinnitatakse.

§ 4. Riiklikkude tööstus- ja kaubandusettewõtete tegewus käib üleüldiste Eestis praegu makswate, kui ka tulewikus maksmapandawate seaduste ja määruste alla.

§ 5. Riiklikud kaubandus- ja tööstus-ettewõtted, nende osakonnad ja agentuurid käiwa riigi tööstus- ning ärimaksu, tollimaksude, tempelmaksu ja margimaksu ning teiste üleüldiste kohalikkude maksude asjus kõikide, niihästi üleüldiste kui ka riiklikkudesse ettewõtetesse eraldi puutuwate, praegumakswate kui ka tulewikus wäljaantawate määruste ja otsuste alla.

§ 6. Seaduses ja riiklikkude tööstus- ja kaubandusettevõtete põhikirjas ettenähtud awalikud teadaandmised awaldatakse „Riigi Teatajas“ ja muudes ametlikkudes lehtedes.

§ 7. Riiklikkude tööstus- ehk kaubandusettevõtete põhikapitaaliks määratud summa maksetakse ettevõtte tegewuse awamise ajaks Wabariigi Walitsuse poolt riigipanka, ettevõtte jookswale arwele tema juhatus kasutamiseks. Ettevõtte tegewuse awamise päew määratakse Wabariigi Walitsuse poolt eraldi korralduse läbi kindlaks.

§ 8. Riiklikke tööstus-kaubandusettevõtteid võib Wabariigi Walitsuse otsust mööda aktsiaühisusteks muuta, mille osanikkudeks (aktsionäärideks) ka eraisikud ja asutused võibwad olla, tingimisega, et riigile vähemalt 51% aktsiakapitaalist jääks. Põhikirja võib wastawalt muuta Wabariigi Walitsuse otsusel.

§ 9. Riiklikud tööstus-kaubandusettevõtted teostawad oma ülesande sihte oma organide läbi, milleks on: nõukogu, juhatus ja rewisjoni komisjon, kuid nende tegewusse puutuwad tähtsamad küsimused, mis põhikirjas eriti ära tähendatud, otsustatakse Wabariigi Walitsuse poolt otsekohe, iseäranis:

a) nõukogu, juhatus ja rewisjoni komisjoni liikmete ametisse määramine ja lahtilaskmine;

b) riiklikkude tööstus-kaubandusettevõtete põhikapitaali vähendamine ehk suurendamine;

c) põhikirja muutmine;

d) ettevõtte likwideerimine;

e) ettevõtte kulude ja tulude eelarwe, eelseiswa operatsiooni-aasta tegewuse kawa, kui ka möödaläinud aasta aruande ja bilansi kinnitamine.

§ 10. Riiklikkude tööstus-kaubandusettevõtete nõukogu koosseisu kuuluwad: kaubandus- ja tööstusminister juhatajana ja liikmetena: a) kaubandusministri abi, tööstusministri abi ja mereasjanduse peawalitsuse juhataja, b) raha-, põllutöö-, teede- ja tootlusministrid ehk nende wolitusel eraldi selleks määratud isikud, c) Eesti panga juhatus poolt wolitatud selle panga esitaja ja d) kuus liiget Wabariigi Walitsuse määramisel.

M ä r k u s 1. Nõukogu juhataja asemikuks on rahaminister.

M ä r k u s 2. Nõukogu liikmete koosseisu võib Wabariigi Walitsus täiendada.

§ 11. Nõukogul on asjadewalitseja, kes nõukogu jookswaid töid korraldab ja koosolekutel sõnaõigusega aruandjana esineb: nõukogu asjadewalitseja kohuseid täidab üks kaubandus- ja tööstusministeriumi osakonna juhatajatest ehk teisest kõrgematest ametnikkudest, kaubandus- ja tööstusministri määramisel.

§ 12. Nõukogu koosolekute wõtawad osa sõnaõigusega riikliku tööstus-kaubandusettevõtete juhatus ja rewisjoni komisjoni liikmed oma ettevõtte asjade arutamise puhul.

§ 13. Nõukogul on õigus tarbekorral koosolekutele kutsuda konsultante ja eksperte, kes kestwalt ehk ajutiselt nõukogu teenistuses wõiwad olla. Koosolekute osawõtjatel konsultantidel, kui ka ekspertidel on sõnaõigus.

§ 14. Tasu töö eest nõukogu liikmetele, asjaajamise juhatajale, konsultantidele, ekspertidele ja rewisjoni komisjoni liikmetele määratakse Wabariigi Walitsuse poolt. Tähendatud kulud, niisama kui ka kõik teised nõukogu asjaajamisega ühendatud kulud tulewad üleüldiste riigiettevõtete ülewalpidamise kulude arwesse panna, missugusel näol need ka üleüldisesse eelarwesse wõetakse.

§ 15. Nõukogu koosolekud on korralised ja erakorralised. Korralised koosolekud kutsutakse kokku iga aasta, hiljemalt 25. märtsil möödaläinud operatsiooni-aasta aruande ja bilansi, kui ka tulewa operatsiooni-aasta eelarwe ja tegewuse-kawa läbiwaatamiseks ja Wabariigi Walitsusele ettepanemiseks.

Erakorralised koosolekud kutsutakse kokku tarbekorral nõukogu esimehe poolt oma äranägemise järel, ehk üksikute ettevõtete rewisjoni komisjoni ehk ka juhatus ettepanekul. Wiimasel juhtumisel peab koosolek nõukogu esimehe poolt kokku kutsutama kõige hiljem ühe nädala pärast, rewisjoni komisjoni ehk juhatus sellekohase ettepaneku kättesaamise päewast arwates.

§ 16. Kõik nõukogu koosolekud kutsutakse kokku tema juhataja poolt. Nõukogu kokkukutsumise kord, asjaajamine ja asjade otsustamine saawad kindlaks määratud nõukogu enese poolt tema kodukorras.

M ä r k u s. Nõukogu koosolekud loetakse otsuswõimuliseks, kui vähemalt pool liikmete arwust koos on, kusjuures juhataja ehk tema asetäitja tingimata osa peab wõtma.

Sel korral, kui koosolek liikmete mitteilumise puhul ära pidamata jääb, on esimeses kohustatud järgmiseks äripäevaks uut koosolekut kokku kutsuma.

§ 17. Nõukogu lõpuliku otsustamise alla võivad käia kõik küsimused, mis ettevõtte põhikirja põhjal riiklike tööstus-kaubandusettevõtete asjaajamisse ja tegewusse puutuvad, välja arvatud § 12 pp. a, b, c, d ja e ülesloetud küsimused. Iseäranis on nõukogu kohuseks: a) § 9. pt. a, b, c, d ja e all tähendatud asjade esialgne läbiwaatamine ja Wabariigi Walitsusele kinnitamiseks ettepanemine, b) möödäläinud operatsiooni-aasta tulude ärajaotamine, eelnõu valmistamine ja teede otsimine võimalike kahjude katmiseks; c) liikumata waranduse omandamine, wõõrandamine ja pantimine; d) riiklike tööstus-kaubandusettevõtete tegewuspõllu suurendamine põhikirjas ettenähtud piirides; e) üksikute ettevõtete juhatusele instruksioonide andmine, nende muutmise ja täiendamine, tarbekorral juhatusele sellekohaseid seletusi andes; f) riiklike tööstus-kaubandusettevõtete terve waranduse ehk osa sellest väljarentimine kauemaks kui üheks aastaks; g) ettevõtete krediteerimine, see tähendab üksikute ettevõtete juhatusele õiguse andmine laenu tegemiseks eraisikute ehk rahaasutuste käest, ära määrates krediidi tingimisi ja summade suurust; h) lepingute kinnitamine riiklike tööstus-kaubandusettevõtete teenijatega, mis pikema aja, kui ühe aasta peale tehtud; j) sarnaste lepingute kinnitamine, mis üksikute ettevõtete juhatuse poolt tehtud ja mis sisaldavad üle 100.000 marga suurust wastutust lepingu murdmise puhul; k) üksikute ettevõtete juhatuse liikmetele ja wastutawatele ametnikkudele tasu, kui ka autasu määramine kasulikult lõpule wiidud töö ja tegewuse eest.

M ä r k u s. Wastutawate ametnikkude all on arwatud osakondade ja nendele alluwate jaoskondade juhatajad.

§ 18. Nõukogu waatab läbi operatsioonide ehk ehituste lisaeelarwed ettevõtte üleüldiste summade arwel ehk palub tarbekorral walitsuselt lisakrediiti, kas lühikeseajalise laenu ehk põhikapitaali suurendamise näol.

§ 19. Üksikute ettevõtete juhatuse poolt ettepanud aruannete, bilansi eelarwe ja kõige asjaajamise läbiwaatamiseks, kui ka ettevõtete waranduse üle-

waatamiseks määratakse Wabariigi Walitsuse poolt iga aasta kolmeliikmeline rewisjoni komisjon. Määratud rewisjoni komisjon on kohustatud aruande ja eelarwe ettepanekul ja enne selle läbiwaatamist nõukogu poolt, kontroleerima kasvat, jookswaid arweid ja materjaalset seisukorda. Rewisjoni komisjon võib aasta jooksul tarbekorral niihästi oma algatusel, kui ka nõukogu korraldusel terve ehk osa ettevõtte rewideerimisest toimetada. Wabariigi Walitsus võib rewisjoni komisjoni tööde eest wiimase liikmetele iseäralikku tasu määrata.

§ 20. Nõukogu ja üksikute ettevõtete juhatused toimetawad kõiges asjaajamises ilma riigikontrolli eelkontrollita. Nõukogu paneb iga aasta mitte hiljem kui aprillikuus Wabariigi Walitsusele kinnitamiseks ette kahes eksemplaaris üksikute ettevõtete läinud operatsiooni-aasta aruande ja bilansi ühes wastawa rewisjoni komisjoni otsusega, kui ka tulewa operatsiooni-aasta eelarwe ja tegewuskawa, millest üks eksemplar peale Wabariigi Walitsuse kinnitamise riigikontrolli saadetakse läbiwaatamiseks.

Riigikontrollil on õigus nõuda seletust riikliku tööstus-kaubandusettevõtte operatsioonide kohta, kui ka kirjawahetuse, raamatute ja kõigi aruandesse ja bilansisse puutuwate dokumentide ettenäitamist, kuid tähendatud läbiwaatamine võib ainult ettevõtte ruumides sündida.

§ 21. Kõik ettevõtte wabad summad peawad Eesti pangas jookswal arwel tema juhatuse käsutada olema, kuna nõukogu wabad summad wiimase deposiitides renteis on.

§ 22. Tegewusest saadud puhaskasu (mis kindlaks arwatakse S. K. V ja otsekoheste maksude seaduse § 519 põhjal, välja arwatud punkt a all seiswad sõnad в размере не свыше десяти тысяч рублей в год на одно лицо) saab järgmiselt ära jaotatud: 20% sellest läheb tagawarakapitaali asutamiseks, kunni 10% autasude kulude katmiseks, mis ettevõtte juhatuse liikmetele ja wastutawatele ametnikkudele määratud, aga ülejäänud osa maha arwates ettevõtte peale langew protsendimaks puhaskasust ja sissetulekumaksust, läheb Wabariigi Walitsuse korraldada ja arwatakse üleüldiste tulude hulka riiklike ettevõtetest.

M ä r k u s. Summa, mis riikliku tööstus- ja kaubandusettevõtte tagawarakapitaaliks läheb, tuleb sisse maksta Eesti panka ettevõtte erijookswale arwele.

Seda erikapitaali võib ainult nõukogu sellekohase otsuse järele võimalikkude kahjude katmiseks tarvitada. Niipea kui tagawarakapitaal põhikapitaali suurune on, lõpetatakse selle suurendamine ja sellekohast puhaskasuosa võib nõukogu otsuse järele tarvitada ettevõtte tegevuspõllu laiendamiseks, ehk Wabariigi Walitsuse käsutada anda.

J u h a t u s.

§ 23. Riikliku tööstus-kaubandusettevõtte juhatus seisab koos isikutest, keda Wabariigi Walitsus nõukogu ettepanekul määrab.

M ä r k u s. Juhatus liikmete arw on kindlaks määratud ettevõtte põhikirjas.

§ 24. Juhatus liikmed kinnitatakse ametisse Wabariigi Walitsuse poolt, wõivad aga, kui nad seadusvastaselt talitawad, wõimupiiridest üle astuwad ehk tegewuseta olekut üles näitawad, nõukogu ettepanekul Wabariigi Walitsuse poolt enne ametiaja lõppu tagandatud saada.

§ 25. Üksikute ettevõtete juhatus õiguste ja kohuste lähem kord on kindlaks määratud sellekohaste ettevõtete põhikirjades.

§ 26. Riiklikud tööstus-kaubandusettevõtted asutatakse määramata aja peale. Nende likwideerimise üle otsustab Wabariigi Walitsus, ja likwideerimine wõetakse ette Wabariigi Walitsuse poolt eraldi selleks tehtud korralduste põhjal.

§ 27. Kõik küsimused, mis selle seaduse ehk üksikute ettevõtete põhikirja põhjal otsustatud ei wõi saada, otsustatakse kas niisuguste ettevõtete kohta praegu üleüldiselt makswate, kui ka tulewikus selleks otstarbeks wäljaantawate määruste põhjal, ehk niisuguste määruste alusel, mis Wabariigi Walitsuse poolt eraldi selleks wälja antud.

§ 28. Riiklikkude tööstus-kaubandusettevõtete põhikirjad kinnitatakse Waba-

riigi Walitsuse poolt. Peale kinnitamise saadetakse need wastawale kohtuasutusele registreerimiseks.

Lisa nr. 12.

Wabariigi Walitsuse ettepanek.

MÄÄRUS JAAN POSKA NIMELISE STIPENDIUMI KOHTA TARTU ÜLIKOOI ÕIGUSTEADUSKONNA JUURES.

§ 1. Tartu ülikooli õigusteaduskonna juurde asutatakse Jaan Poska nimeline riiklik stipendium, mida määratakse isikutele, kes silmapaistwat anderikkust ning järjekindlat edasipüüdmist ilmutawad.

§ 2. Stipendiumi suurus wastab riigiteenijate palga 12. astmele, ülikooli lõpetanud isikutele aga — 10. astmele.

§ 3. Stipendiumi walitsejaks ja määrajaks ja tarwilikkude krediitide nõutajaks on Tartu ülikooli õigusteaduskond haridusministeeriumi poolt kinnitatawa instruksiooni alusel.

M ä r k u s 1. Ülikoolis õppijatest wõib määrata stipendiumi ainult nendele, kes õpiwad õigusteaduskonna mitte alamal 3-dat kursust.

M ä r k u s 2. Üks ja seesama isik ei wõi stipendiumi enam kui 5 aasta kestwusel saada.

M ä r k u s 3. Ühesuguste muude tingimiste juures on stipendiumi saamisel eesõigus waranduslikult kehwmatel kui ka neil, kes töötawad rahwuswahelise õiguse erialal.

§ 4. Stipendiumi saaja kohustab ennast stipendiumi tarwitamise ajal mitte mingisugust kõrwalist ametit pidama ja pärast õppimise lõpetamist vähemalt kaks korda nii pika aja jooksul, kui ta stipendiumi tarwitas, omal alal Eesti riigi-, wõi kogukonnaametis olema.